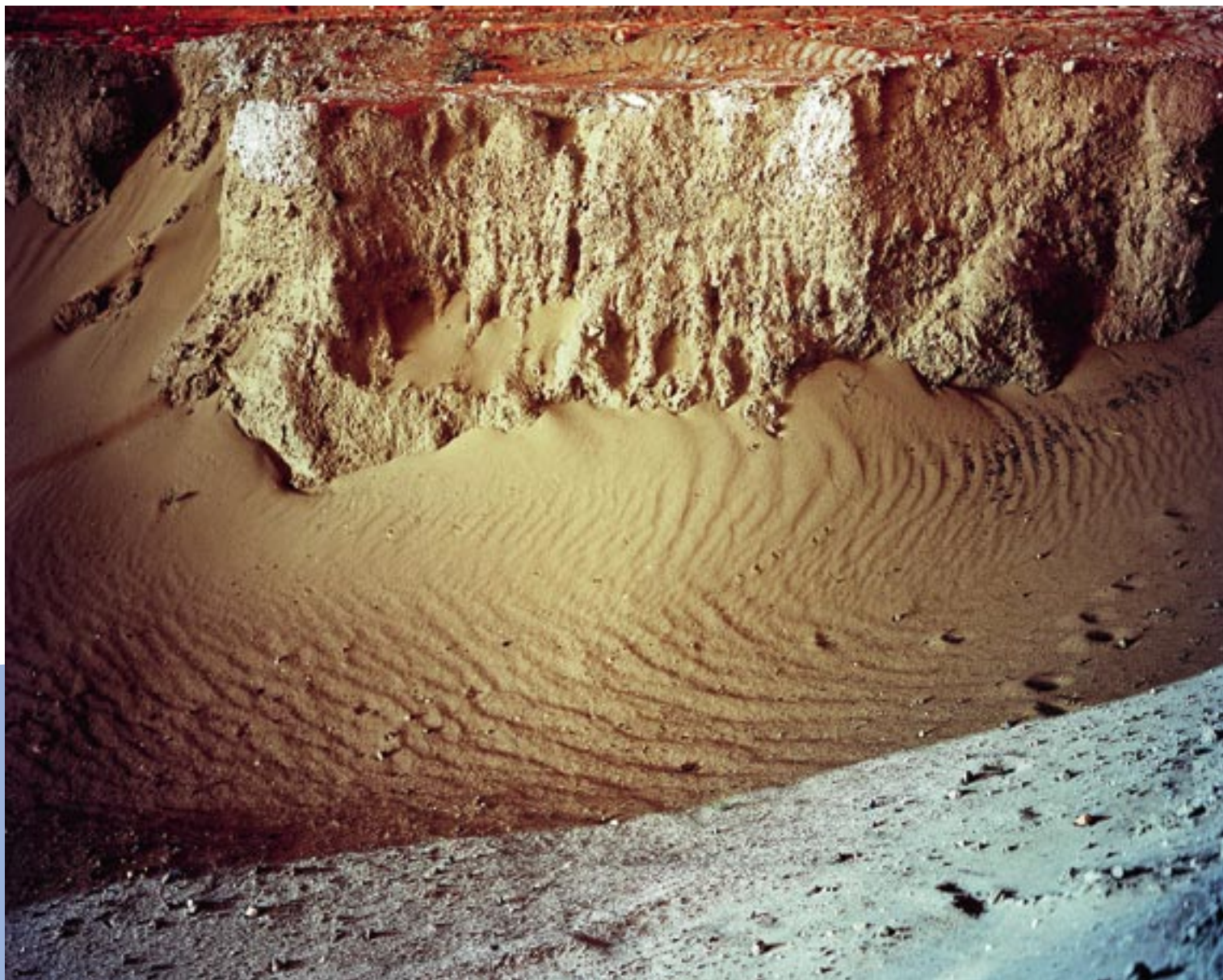

NEW TALENT FOTOGRAFIE

Tekst Bienneke van der Does

Is het een perfect geschapen wereldbeeld of waarheid in de ogen van de geportretteerde? Gaat het bij een beeld om het verhaal erachter of de vraag die het oproept? Moet er iets bereikt worden met een foto of is het puur kunst? Wat is het precies waar de nieuwe lichting fotografen naar op zoek gaat? Imperfectie versus Photoshop, filosofisch absurdisme en Bertolt Brecht. Vijf verschillende fotografen, met vijf verschillende thema's en inspiratiebronnen. Ze studeerden dit jaar af aan verschillende academies voor beeldende kunsten.

Cassander Eeftinck Schattenkerk

In het examenjaar aan de Gerrit Rietveld Academie kwamen alle interesses en obsessies van Cassander Eeftinck Schattenkerk (33 jaar) samen. Als fotograaf was hij altijd op zoek naar bijzondere locaties om acties in uit te voeren, die hij vervolgens fotografeerde. Cassander: 'De zoektocht naar plekken met een dubbelzinnig karakter werd een thema op zich. Ik vond bijvoorbeeld stukken bos in de stad die er als een jungle uitzagen. Dit expeditieaspect ben ik gaan uitvergroten. De uiteindelijke serie uit 2007 *The Andromeda Strain* is een denkbeeldige mix geworden van een reisverslag, natuurdocumentaire en een low-budget sciencefictionfilm. Ik kreeg steeds meer plezier in het bedenken van special effects zonder Photoshop te gebruiken. Omdat er in Nederland weinig ongerepte of gevaarlijke plekken zijn, besloot ik special effects toe te voegen aan de locaties die ik vond. Op plekken die een bepaalde National Geographic-potentie hadden deed ik ingrepen om die eigenschap te versterken. Met eenvoudige middelen, zoals vuurwerk, soms alleen met een speciale uitlichting. De zo ontstane beelden heb ik aangevuld met geheel in de studio geconstrueerde landschappen. Ook deze refereren aan archetypische natuur- of wetenschappelijke fotografie. Dit werk op schaal speelt dan in op de verwarring over de

schaal en het kunstmatige karakter van de overige foto's die wel op locatie zijn gemaakt. Het is nooit de bedoeling een naadloze illusie te scheppen. Het kunstmatige en reële karakter van een beeld, en de meerdere bronnen waarnaar het verwijst, dienen gelijktijdig aanwezig te zijn. Maar het liefst begeef ik me in echte jungles, ook stadsjungles. Veel experimenteren en veel research doen, het documentaireaspect is net zo belangrijk als de verbeelding die erbij komt.' Ook de presentatie van zijn afstudeerproject, een houten stelling met twaalf inkjetprints op MDF geplakt, refereerde aan een educatieve tentoonstelling, zoals je die in een wetenschapsmuseum zou kunnen zien. Cassander heeft voornamelijk tijdelijke helden: 'Belangrijk voor mij zijn kunstenaars die of een compleet eigen wereld scheppen, of juist met een droogkomische ingreep twijfel zaaien. Daarnaast leveren films veel bronmateriaal op. Ook slechte sf-films en horrorfilms kunnen zeer inspirerend zijn door de sfeer en de decors die ze gebruiken. Natuurdocumentaires. Gruwelijke foto's van rampen die tegelijk erg mooi zijn. Een wandeling door de Praxis om vreemde materialen te kopen...'

Jeroen Hoenselaar

Jeroen Hoenselaar (26 jaar) studeerde dit jaar af op fotografie aan de AKV/St. Joost Breda. Tijdens zijn studie heeft hij bij twee fotografen stage gelopen, namelijk bij Jantien de Bruin en Rogier Fokke, respectievelijk autonoom/documentair fotografe en portretfotograaf. Voor zijn afstudeerscriptie koos hij absurdisme als onderwerp. Hij onderzocht waar absurdisme voor gebruikt wordt en door wie. Het antwoord vond hij in filosofie, literatuur en toneel. Jeroen: 'Ik heb geprobeerd het absurdisme zo breed mogelijk aan te pakken en verschillende facetten te behandelen. Bij een aantal taferelen heb ik uit filosofisch oogpunt gehandeld, bij andere vanuit het ongerijmde. Het ongerijmde heeft bij mij met vrij zijn te maken, vrij van het moeten. Bij een aantal foto's heb ik verwezen naar werk van inspirerende fotografen zoals Duane Michals en Les Krims. Bij beiden spreekt mij het filosofische, het absurdistische, het maatschappijkritische en natuurlijk de heerlijk droge humor aan. Daarnaast werken zij beiden met tekst bij hun foto's, waar ik ook erg van hou; het beeld laten spelen met woord, daarmee de kracht van de wisselwerking ondervinden,

waardoor er meer diepgang ontstaat. Bij andere foto's ben ik weer beïnvloed door literair werk of toneelstukken van onder andere Franz Kafka en Daniil Charms. Wat me opviel was dat men absurdisme gebruikt om onderhuids iets over te brengen.' Met de onderzoeksresultaten is Jeroen op zoek gegaan naar fotografen die naar zijn idee voldoen aan absurdistisch werk. 'Er zijn fotografen bij van achter het ijzeren gordijn die het gebruiken om indirect hun moeilijkheden tegenover hun overheid aan te kaarten en fotografen die om hun punt te verduidelijken de vorm van ongerijmdheid aangrijpen (wat ook te zien is in het absurde toneel).' Momenteel is Jeroen bezig met een nieuwe serie werk. 'Een grote inspiratie voor mij is de realiteit, het alledaagse. Die is namelijk onontkoombaar, ik kan er niet onderuit. Als ik deze aanschouw komen er bij mij altijd vragen opborrelen. Deze vragen behandel ik in mijn werk en ik probeer er, waar mogelijk, een antwoord op vinden.'

Kris Hartman

Kris Hartman (29 jaar) studeerde dit jaar af aan de KABK in Den Haag, richting fotografie. Haar afstudeerproject *Familiair* gaat over dat unheimliche, het vertrouwde wat op een of andere manier helemaal niet vertrouwd, maar juist raar en vreemd (unheimisch) aanvoelt. Kris: 'Je herkent het, maar wat het nu precies is, daar kun je de vinger niet op leggen. Door deze "familie" op een bepaalde manier bij elkaar te zetten kun je je afvragen hoe de verhoudingen nu eigenlijk liggen; zijn ze vader en dochter, man/vrouw, minnaars? Ik vind het belangrijk dat de kijker zijn eigen interpretatie bij een beeld kan hebben, ik geef een richting en jij kunt daar je eigen invulling aan geven. Carel Willink vind ik daarom geweldig, omdat hij ook dat unheimische pakt, dat donkere sfeertje. Verder vind ik het werk van Miles Aldridge erg goed, hij maakt geweldig gestileerde beelden die perfect lijken, maar er zit altijd wel iets raars in. Het kleurgebruik en de hele stille beelden van Edward Hopper, waar mensen helemaal in hun eigen wereld zitten, vind ik ook erg inspirerend. Naast fotografen, brengen simpele dingen als films, boeken, beelden, mensen en de straat me op ideeën.'

Tijdens haar werk wil Kris het liefst het hele proces zelf in de hand hebben – idee, fotografie, nabewerking – en daarom ging ze in de leer

bij verschillende soorten fotografen. 'Ik heb stage gelopen bij Femke Reijerman (modefotograaf), Valerie van der Wal (stillfotograaf) en DOG (postproductiebedrijf). Bij Femke heb ik op locatie leren werken en met bestaand licht, bij Valerie in de studio, voornamelijk met kunstlicht en bij DOG heb ik leren bewerken. Zo ben ik erachter gekomen dat bewerken echt een vak apart is. Wat ik fotografisch kan oplossen doe ik bij het fotograferen zelf, en Photoshop gebruik ik alleen voor het finetunen.' Het liefst zou ze opdrachten willen doen waar ze beeldend helemaal haar eigen ding mag doen, maar: 'Ik ben ook wel zo realistisch om te bedenken dat dat er waarschijnlijk nog even niet inzit, dus op dit moment zou ik waarschijnlijk alles aannemen. Met mijn werk zou ik commercieel wel de mode-, interieur- en stillfotografiekant op kunnen, maar er zijn ook zoveel andere interessante kanten in dit vak. Op dit moment ben ik samen met een vriendin bezig een expositie/veiling op te zetten, waarvan de opbrengst naar een kindertehuis in Zuid-Afrika gaat. Dat soort dingen vind ik ook belangrijk en misschien nog wel een grotere uitdaging.'

Folkert van Dunné

Folkert van Dunné (34 jaar) rondde dit jaar zijn opleiding fotografie aan de Koninklijke Academie van Beeldende Kunsten af met het afstudeerproject Sweetie, over homoseksuele mannen in Letland. Folkert: 'In 2006 werd in Riga, Letland, de tweede Gay Pride georganiseerd. Deelnemers werden toen bekogeld met poep en eieren en de politie reageerde nauwelijks. Die zomer kwam homohaat in voormalig Oost-Europa voor het eerst aan de orde in het nieuws. Deze gebeurtenis was voor mij de aanleiding om een project te doen over homoseksuele mannen in Letland. Ik wilde op zoek naar de mensen achter het verhaal. Ik was benieuwd naar wat het betekent om te leven in een maatschappij waar je niet geaccepteerd wordt. De meeste mensen zien homoseksualiteit als een ziekte, een perversiteit die is komen overwaaien uit het westen. Bovendien gebruiken de kerk en de politiek in Letland homohaat voor eigen gewin. 'Sweetie' noemen homomannen hun geliefde in het bijzijn van anderen. Verder durven ze niet te gaan. Met mijn portretten krijgen de mensen om wie het gaat een gezicht. Ze zijn bewust voor de camera gaan staan als homoseksueel, omdat ze zichzelf willen laten zien zoals ze zijn. Boos, bang, zelfbewust, strijdvaardig, homo. Het is dit samenkomen van ongemak en trots dat ik heb willen vastleggen in de portretten.'

Momenteel is Folkert in overleg met een galerie voor een expositie van Sweetie. Maar het liefst zou hij een tijdje in voormalig Oost-Europa willen gaan wonen. 'Landen als Polen, Roemenië en Wit-Rusland zijn zo snel aan het veranderen. Als fotograaf is het een hele stimulerende omgeving om in te werken. Je voelt hoe mensen bezig zijn om hun plek te vinden in de snel veranderende maatschappij.'

Het is wel duidelijk dat het voor Folkert vooral draait om de persoon voor de lens en diens verhaal. Folkert: 'Ik hou van mensen in bijzondere situaties of met een bijzondere achtergrond. Mijn inspiratie zijn hun verhalen, dromen, angsten. Mijn projecten begin ik daarom met het afnemen van interviews. Aan de hand daarvan besluit ik wat ik het meest interessante vind aan het thema en hoe ik het wil verbeelden. De wens om een kijkje te nemen in de belevingswereld van mensen is een grote motivatie voor mij als fotograaf. Misschien dat ik daarom zo weg ben van het werk van Sophie Calle. Haar boek Exquisite Pain blijft mij fascineren. Het is een van de mooiste boeken die ik ken.'

Elisa Sjelvgren

De Finse Elisa Sjelvgren (34 jaar) zette dit jaar met succes een punt achter haar studie fotografie aan de KABK in Den Haag. Ze ziet fotografie als een podium waarop je een scène kunt creëren, en besloot daarom haar afstudeerproject vanuit een theateroogpunt te benaderen. Ze was echter nog niet bekend met theater als kunstvorm, en iemand attenderde haar op toneelschrijver Bertolt Brecht en de op zijn techniek geïnspireerde film *Dogville*. Elisa: 'Ik vond de film ontzettend interessant, dus ik besloot me te concentreren op Brecht. Wat me direct opviel was zijn vervreemdingstechniek. Brecht maakt bekende en vertrouwende situaties vervreemdend en anders door er vanuit een nieuw oogpunt naar te kijken. De kijker wordt als het ware gedwongen om er opnieuw kritisch naar te kijken, terwijl hij of zij allang bekend is met alle onderdelen in de film. Dit vervreemdingseffect leek mij heel geschikt om toe te passen in de fotografie. Het was ook heel bevrijdend om de exacte uitleg van deze techniek te leren, want het was precies waar ik altijd op uit was in mijn werk. Het was echt een leerproces en zo benaderde ik mijn foto's ook, als try-outs. Bij elke foto probeerde ik uit te zoeken wat er zoal spreekt uit beeld met enkel een persoon en een pose. Ik was voornamelijk bezig hoe de kijker het zou interpreteren en hoe hij er op zou reageren. Ik wilde iets maken

wat de kijker zou uitdagen, maar tegelijkertijd besepte ik dat ik ook weer niet te veel van de kijker moest verwachten. Ik kies vaak thema's vanuit een persoonlijke ervaring of situatie. Kort gezegd probeer ik gedachten, gevoelens en ideeën visueel vast te leggen.'

Tijdens haar studie liep Elisa stage bij fotografe en video-artiest Miss Liz Wendelbo in New York. 'Ik benaderde haar omdat ik overeenkomsten zag met mijn eigen werk. Ik heb verschillende aspecten van haar werk meegekregen, zoals het omgaan met casting agencies, maar het meest leerzame was om de productie mee te maken van haar vrije werk.' Elisa heeft per studiejaar een ander lichtend voorbeeld gehad. 'Eerst waren dat Nad Goldin en Francesca Woodman. In het tweede jaar viel ik als een blok voor Philip Lorca DiCorcia en in het derde jaar Rinko Kawauchi. De laatste die ik erg bewonderde was Vivianne Sassen. Maar ik raak vrij snel uitgekeken, en momenteel raak ik meer geïnspireerd door kunstenaars buiten mijn eigen vakgebied, voornamelijk filmregisseurs of musici.'